

SÖYLEŞİ

TMMOB Başkanı

Yavuz

ÖNEN'le

SÖYLEŞİ

Som: TMMOB'nin 33. Dönem çalışmalarını ve bu çalışmaların sonuçlarının değerlendirilmesini misiniz? TMMOB Yönetimi'nin yürüttüğü çalışmaların daha önceki dönemlere göre farklılıkları nelerdir?

Yavuz -ÖNEN: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin 33. Dönemi, genel olarak, TMMOB'nin geçmiş dönemlerine oranla büyük bir ilgi uyandırmıştır. = Bu ilginin nedeni dönem boyunca yürütülen etkinlikler-ve bu etkinliklerin gerçekleştirilmesindeki anlayıştır. 33. Dönem TMMOB Yönetimi, öncelikle kendi Odalarıyla olan ilişkilerini, geliştirdi, onlarla diyalog yönünde önemli adımlar attı, Yalnızca Oda merkezleriyle değil, bir bütün olarak şubeleri; temsilcilikleri ve üyeleriyle yeni bağlar kurdu. İKK'larla buluşmak, işyeri temsilciliklerini geliştirmek için ciddi adımlar attı. Bölge toplantıları düzenledi; bu toplantılar aracılığıyla Birliğin bütünüyle hem kurum olarak hem; de üyelerin sorunları ve gereksinimlerini tartışma ve bu sorunlara karşı çözüm yolları bulmak için doğrudan kanallar yaratmaya girişti.

TMMOB'nin 33. Dönem çalışmalarını bir başka açıdan ele alırsak, 1980'den sonra ülke düzeyinde yaratılmaya çalışılan örgütsüzlük, dağınıklık ve eylemsizlik döneminde, TMMOB, kitlesef bir eylem çizgisinin yaratılması, konu-

sunda da önemli bir işlevi gerçekleştirdi. Özellikle kamuda çalışan, üyelerimizin ekonomik-demokratik haklarının savunulması; için TMMOB olarak en önemli kitle mücadelesini örgütledi. Bu nokta TMMOB'nin geçtiğimiz çalışma döneminin bir farklılığını göstermesi açısından önem taşıyan bir yaklaşımdı. Kitleleşme çabaları eylemli bir çizgide gerçekleştirildi ve bu yönde başarı sağlandı. Yalnızca bu mücadele anlayışı bile bu yönetimin farklı yaklaşımının önemli bir göstergesi olarak ele alınabilir. Bu dönem, eylemlilik ve kitleleşme alanında ikircikli, kuşkulu tavırların tümünün silindiği bir dönem oldu. Kitlenin özlemleri yaşamla buluş tur ulm aya çalışıldı. TMMOB böylece yaşamla buluştu. Bu buluşma tam istediğimiz düzeyde değil. Ancak, böyle bir yönelim, başlamıştır ve önümüzdeki dönemde de "bu çalışma tarzının kurumlarını ve olanaklarını kabalaştırma çalışmaları devam etmelidir,

Bu dönemde TMMOB Yönetimi uluslararası ilişkilerini geliştirmek için yeni adımlar attı. TMMOB'nin Dünya Mühendisler Birliği üyeliği gerçekleştirildi ve Avrupa Mühendisler Birliğiyle ilişkiler daha üst bir düzeye taşındı. Üyelik sürecine girildi.-

Bütün bunlar; 1980'den sonraki 12-13 yıllık dönem içinde tamamen sönümlenmiş, kopmuş ilişkilerdi. Yeni dönem çalışmalarını sırasında,

SÖYLEŞİ

aynca,, yeterli bir düzeyde ol-
masa da TMMOB, televizyon
kanallarının^ yazılı basın
daha fazla ilgi odağı haline
gelmeye • başladı. Özellikle
özelleştirme uygulamalarına
karşı geliştirilen politikalar
medyanın büyük ilgisini top-
ladı.

Tabii buraya kadar konuş-
tuklarımız esas^ olarak bizim
çalışma tarzımızın farklılığı
üzerindedir,. Fakat, bu noktada
şunu belirtmek gerekir ki, ça-
lışma tarzındaki, bu farklılığın
temelini bugünkü TMMOB
Yönetiminin dünyaya bakı-
şındaki farklılık oluşturmaktadı-
r. Esas olan da budur. Yıllar-
ca egemen sınıfların, 12 Eylül
Askeri Rejimf nin ve yandaşları-
nın yaratmaya çalıştığı top-
lumsal sorunlardan kopma,
örgütlülükten kopma, politi-
kadan uzaklaşma anlayışı,
meslek odalarında da ciddi
bir tepkisellik zemini yarat-
mıştı.

Yeni dönemde 12 Eylül'ün
bu anlayışından uzaklaşmaya,,
siyasallaşmanın her türlü
platformda gerçekleştirilmeye
çalışıldığını belirtmek istiyorum.
Kamu çalışanlarının sendi-
kal hakları yanında siyasal
haklarının savunulması,, mes-
lek sorunlarının ' Türkiye'nin
genel sosyo-ekonomik yapısı
içinde irdelenmesi ve diğer
sosyal kategorilerle bir top-
lumsal ' mücadele platformu
yaratma çabaları hep dünya-
ya farklı bir bakış açısının so-
mut göstergeleri olarak ortaya
çıktı.

Geçmiş dönemden farklı-

ğı oluşturan en önemli etken-
lerden biri de bu dinamizmi
yaratan düşünce sistemati-
ği, ideoloji ve politikadır.
TMMOB'nde klişeleşmiş tek
bir "siyasal söylemin egemenli-
ği hiç bir zaman yoktu, En tem-
mel hâk ve "özgürlükleri sa-
vunan, insan hakları ihlalleri-
ne, faşizan ya da doğrudan fa-
şist uygulamalara karşı çıkan
bir siyasallaşma bu- dönemin
en temel çalışma anlayışını
oluşturmuştur. Yalnızca bu
yaklaşım bile devletin resmi
ideolojisinin' şakşakçılığını ya-
pan zihniyetlere karşı ciddi
bir 'alternatif tutumun oluş-
masına' zemin -**hazırlamıştır**.
Başarıımızda, giderek organik
hale gelen ilişkilerimizde bu
alternatif tutumu kararlı ola-
rak savunmanın ciddi payı-
nın olduğunu düşünüyorum.

Altı çizilmesi gereken bir
başla önemli faktör de, bütün
bu eylemlerin,, modellerin,
bakış açılarının ve politik tu-
tumların ciddi bir bilgi üre-
tim zeminine oturtulmasıdır.
Yani çalışmalarımızın tümü
sloganlardan öte bilimsel bir
temele dayanmaktadır. Birlik
ortamında bu tür- bilimsel ça»
balar daha önceki dönemler-
de de olmuyor değildi, ama,
özellikle bu dönem ciddi bir
bilgi birikiminin yaratılmasına
gidildi ve bu yönde de
önemli bir aşama kaydedildi,
Ayrıca toparlanan bu "bilgile-
rin en yaygın bir **biçimde**' ka-
muoyuna "aktarılması çabası-
na girildi.

Birliğin yayınlarında da
hızlı bir artış yaşandı. Bu ya-

yın faaliyetleri bir yandan Bir-
liğimizin üyeleri arasında^ di-; •
ğer yandan Birlik ile kanruo-î;
yu arasında -bilgi aktarımına,;
sıcak ilişkilerin daha fazla yo-j :
ğunl aşmasına' yol açtı. Bir lite
Haberleri'nin - de bu çalışmar
tarzında önemli bir araç oldu- •
ğunu ayrıca, belirtmek istiyoi-
rum. ; •

Bu anlayış ve çalışma tar-ı
zıya **TMMOB'ni** fazlaca ciddi-;
ye alınmayan, devletin resmi;
törenlerinde-boy gösterse bilef
gerek üyeleri gerekse toplum=
tarafından önemsenmeyen/
bürokratik ve etkisiz bir ku-
rum olmaktan çıkardık, Afla-
yasal bir kuramı olmasına rağ-
men devletin resini söylemin-: •
den bağımsız durabilen, iste-
diğimi& düzeyde olmasa da;
dinamik bir yapı haline getir-'
meye çalıştık.

**Soru: 35, Dönem çalışma--
lan ve hu ççalışmalar sürecim-***
de oriyam çıkan gereksinimle-
rim ışığında, 34, Döneme ta-;
**sınması gereken sorunlar, gö-
zetilmesi gereken gereksinim-**
ler ve olanaklar nelerdir?

Yavuz ÖNEN: Bizim bu;
dönem çalışma- programımı-
zın çok önemli bir hedefi var-
di. Biz 33, Dönem boyunca;
"Üreten, Hakça Bölüşen ve Sa-
nayileşen Türkiye " hedefini-'
her zaman gündemimizin en,
üst sıralarında tuttuk ve et-
kinliklerimizi hep bu doğrul=
tuda organize etmeye çalıştık.'
Çünkü; içinde', bulunduğu-; "
muz ve kimilerince yeni dün-; •
ya düzeni, kimilerince global-;
leşme adı Yerilen " Serbest'Pi-î'

SÖYLEŞİ

yasa " koşullarında, ülkemizin üretim güçleri büyük kayıplara uğradı -ve uğramaya devam ediyor. Bizim 'bizden sonraki' -döneme aktaracağımız en temel çalışma alanı budur., Biz neden üreten Türkiye'yi savılmıyoruz? Çünkü, sosyal devlet, kalkınmacı devlet, planlanma süreçleriyle desteklenen ...ekonomik kalkınma modelleri terkedilip, yeni, dünya düzeyini doğrultusunda devletin yeniden yapılanması, küçültülmesi politikaları uygulamaya 'başlanınca gördük ki;, ülkeyimizde ağır ve orta sanayi adına kurulan bütün tesislerin çoğu kamu - kesimindedir, özelleştirme politikaları doğrultusunda bu tesisler birer birer elden çıkarılmakta ve yağmalanmaktadır., , Devlet üretim' alanından çekilmekle kalmamakta, üretime yönelik araştırma-geliştirme ve proje« lendirme etkinliklerim bıraktığı gibi, uygulamada denetim işlevlerinden de çekilmektedir. Bu uygulamalar, uzun yıllardır gerçekleştirilen -sıfır yatırımı politikalarıyla biraraya gelince mevcut potansiyeller de tükenmeye'başladı ve ülkemizin geleceği yavaş yavaş ipotek altına sokuldu. Sonuçta, devletin küçültülmesi üretim alanında' büyük "oranda tamamlandı ve bu uygulamalar kamuda çalışan 70 binin üzerinde mühendis ve mimarı derinden etkiledi. Kimini işsiz kıldı, kimini de ödeneksizlik, yatırımsızlık politikaları sonucunda hiçbir iş yapmadan ücret alan gizli işsizler

durumuna getirdi. Bu durum hem ciddi bir moral çöküntüsüne yol açtı hem de bir'bütün olarak toplumun gelişmesinin duraklamasına zemin oluşturdu. Bütün bunlar üyelerimizin yaşamsal konuları olduğu için gelecek dönemde bu konulardaki çabaların ke-sintisiz olarak devam etmesi gerektiği inancındayım.

Böyle bir süreçte bizim kamuda çalışanlar için savduğumuz sendikal haklar ve siyasal haklarla ilgili isteklerimizin de ciddi olarak devam ettirilmesi gerekiyor., Çünkü, Türkiye bir yandan üretimden uzaklaştırılırken' diğer yandan uluslararası piyasalardaki rekabetin olumsuz sonuçlarıyla yüzyüze kalıyor. O da bir yandan Türkiye'de üretim alanındaki tekelleşmeyi ' arttırırken diğer yandan ucuz emeğe dayalı bir rekabet alanı yaratıyor., Ucuz emeğe dayalı politikaları, devletin küçültülmesi politikalarıyla birarada, yalnızca kamuda -çalışan üyelerimizi değil, küçük ve orta ölçekli işletmelerde çalışan ya da bu işletmelerin sahibi konumunda olan üyelerimizi de derinden vuran, ağır bir sömürü sistemine dayalı, baskıcı bir rejimin -koşullarının güçlenmesine yol açıyor. Yani burjuvazi, büyük sermaye, yarattığı tekellerle Avrupa piyasasında varolabilmek için, dayandığı ucuz emek politikalarını Türkiye'de ancak baskıcı rejimle gerçekleştirebileceği için Türkiye'yi açıkça 12 Eylül Rejimi'nin özündeki uygula-

maları da aşan faşizan, hatta kimi'alanlarda açıkça faşist diye nitelendirebileceğimiz bir yönetim biçimine doğru götürüyor. Türkiye'nin uluslararası arenada kabul edilebilir bir istikrara ve politikalara yönelmesinin önünde bu gibi engeller yer alıyor. Biz bu alandan çok fazla etkilenen bir kesim olarak, bu alandaki toplumsal muhalefeti örgütlemek, 'demokrasi mücadelesinin ekseninde yer almak işlevinin kesintisiz olduğunu düşünüyoruz. Gelecek döneme aktaracağımız en temel çalışma konusu bu olacaktır.

Toplumsal muhalefeti yükseltme ilkesi bizim bu dönem ısrarla takip "ettiğimiz bir ilkeydi., Burayı biraz açniak istiyorum.» Türkiye 'de demokr atikleşmeye karşı tüm tavırlar bundan kaynaklı, ama kamuoyu bunu tam bilmiyor. Kazanılmış sendikal ve ekonomik hakların adım adım. geri alınması, Japon, modeli, esnek üretim adı altında toplu sözleşmeler yerine bireysel sözleşmelere doğru gidilmesi, örgü tsüzlüğün dayatılması, taşeronlaşmanın üretim içinde bir örgütlenme biçimi olarak yaygınlaştırılması, ' giderek sendikal yaşamı bütün olarak tehdit eden bir gerçeklik haline geliyor., Bu nedenle biz yalnızca kamuda çalışan üyelerimizin sendikal haklarını savunan bir çalışma tarzı yürütmemeliyiz. Bunun yanında işçi sınıfının genelinde yaratılmak istenen bu örgütsüzlük durumuna karşı da politikalar üretmek zorundayız.

SÖYLEŞİ

Soru; *Burmam yeri gelmiş-ken Demokrasi -Platformu'na ilişkin.görüşlerinizi öğrenebilir miyiz? TMMOB' geçtiğimiz dönemde Demokrasi Platformu içinde yalnızca yer almakla, kalmadı, uzun dönem sekreteryaya görevini yürüterek etkili bir konumda bulundu. Ancak, sonuçta -Demokrasi Platformu'nün . başarılı Mr işbirliği ve dayanışmayı gerçekleştirildiğini söylemek mümkün değil. Bunun nedenleri neydi ve önümüzdeki dönemde bu konuda TMMOB'ne düşen görevler nelerdir?*

Yavuz ÖNEN: Bizim Demokrasi Platformu'ndaki en büyük handikapımız, bu Platform'u oluşturan örgütlerin dünyaya bakışları arasındaki farklılıklar, demokrasi ve insan hakları konularındaki tutumlardı. Bu temel farklılıklar, platformun etkisizleşmesine, dağıtılmasına ve giderek yo.kolmasına yol açtı. Burada, şunu belirtmek istiyorum: Dünyada son onbeş yıldır yürürlüğe sokulan politikalar, yeni dünya düzeni, "serbest" piyasa ekonomisi diye adlandırılan uygulamalardan en çok zarar gören kesimler bu dönemde en radikal tutumları almaya çalıştılar,, Bu kesimlerin başında kamu çalışanları ve kamuda çalışan mühendis ve mimarlar gelmektedir. Bu süreçte işlerini, kaybedenler ya da iş bulamayanlar. Yani bu kesimler ağırlıkla emekçi kesimlerdir. . Bu

süreçte kamu çalışanlarının, sahip olduğu dinamizm, mühendis ve mimarları da devreye soktu. Açıkça söylemek gerekir ki, bu süreçte işçi sınıfının sendika! örgütlenmeleri, bu dönemin gerektirdiği mücadele perspektiflerini yakalamak bir yana daralttılar,. Demokrasi ve insan hakları söylemini fazla siyasal buldular. Platform'un en sıkıntılı yanını .bu oluşturdu. Platform'da kendi alanlarına ilişkin konularda bile siyaset yapmayı kendilerine uygun bir tarz olarak değerlendirmediler. Bu sendikaların üyelerinin büyük bir bölümü de mücadeleyi yalnızca ekonomik çıkarların kazanılması noktasında algıladıkları için yöneticilerin bu kısır -noktadan kurtarılması mümkün olmadı,.

Demokrasi Platformu'nda bu nedenlerin ortaya çıkardığı, koşulların yeterli bir çalışma yapılmasının önünde ciddi bir engel oluşturduğunu söylemek ve bunu bir-iki örnekle anlatmak istiyorum: Önce, HAK-İŞ bu Platform'un ilkelerine aykırı bir davranışla koptu, özelleştirme sürecinde bu.yağmaya özelleştirme adı altında kamu kaynaklarına el konulmasına, ister üretim birimlerin ister bu birimlerinin salt arazilerinin elden çıkarılması politikalarına. doğrudan ortak oldu. Bu durum bize,- HAK-İŞ' in sisteme entegre olma çabası olarak görüldü ve eleştirilerimiz sonunda da HAK-İŞ Platform'dan koptu. TÜRK-İŞ, genel olarak uğraşı-

mızı ekonomik mücadele sınırları içinde tutmaya çalıştı. Hiçbir zaman siyasal konulara, insan hakları ve özellikle ülkemizde' ; sürüp gitmekte olan savaşa- dair, Kürt halkının yaşadığı sıkıntılara dair hiçbir konuda' tutum almamaya özen gösterdi ve Platform'u da bu konuların dışında tutmaya çalıştı. Bizini sürekli olarak gündemde tutmaya çalıştığımız bu konular giderek" TÜRK-İŞ'i de Platform içinde isteksiz ve etkisiz, kalmaya sürükledi. Sekreteryayr kendilerine ^devrettiğimiz dönemlerde, TÜRK-İŞ hiçbir şey yapmama eğiliminde oldu,, TÜRK-İŞ örgüt içi farklılıklarını ileri sürerek, TÜRK-tŞ için' de sağdan sola kadar çeşitli siyasal görüşlerde sendikaların ' varlığını öne çıkaracak siyasal konuların dıpnada durmayı •genel bir tutum haline getirdi. Bu isteksizlik de Platform'un varlık koşullarıyla uyumlu bir tutum değildi, TMMOB bu nedenle kamuoyu önünde birkaç konfederasyonun kürsüsü gibi görünen etkisiz bir -platformun yürümeyeceğini ; belirleyerek ' bu oluşumun dışına çıktı. Biz bu deneyimden yararlanarak daha esnek, daha gerçekleştirilebilir bir uyumu yakalama amacıyla etkili bir işbirliği ve • dayanışma için yeni ve yaratıcı seçimler arıyoruz, Yeni bir forum oluşturma çabaları içinde bütün işçi konfederasyonları olacak mı şimdiden bilmiyoruz. Ancak, Meslek Odaları ve Birlikleri, Pir Sul-

SÖYLEŞİ

tan Abdal Derneği, Çağdaş Gazeteciler Demeği, Çağdaş Hukukçular Demeği, insan Hakları Derneği gibi -demokratik kuruluşlar ile Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KÉSK) ve "DİSK gibi örgütler böylesi bir forumda tartışmaları sürdürüyor. Bana göre bu yeni oluşum, yeni çalışma tarzları da yaratılarak sürdürülebilir bir beraberliği yakalamada başarılı olabilir. İşte bu da gelecek dönemin önemli çalışma konularından biri olacak.

Soru; Önümüzdeki dönem gerek siyasal düzeyde yaşanan kaotik kriz ortamının etkisiyle gerekse sonuçlarıyla karşılaşmaya başlayacağımız Gümrük Birliği medeniyetle Mr çok gelişmeye aday görünüyor. Bu kapsamda 1996 yılı nasıl değerlendiriyorsunuz ve bu dönemde özelde TMMOR'ne, genelde ise demokrasi güçlerine ne tür görevlerin düşeceğini öngörüyorsunuz?

Yavuz ÖNEN: Ben biraz bu konularda farklı şeyler söyleyeceğim, Hep bir krizden söz ediliyor, 'ama bana göre sistem, son derece uyumlu biçimde işleyen bir sistem.

Ben sistemin bu kadar aptal ve akılsız olduğunu asla düşünmüyorum. Bugün bu belirsizlik ortamında yapılanlara "bakın; en büyük-teşvikîli dağıtıldığı, Avrupa'dan, en büyük paraların alınacağı bir dönemdir bu dönem. İmzalanan Gümrük Birliği nedeniyle

ülkemize gelecek olan 3 milyar dolar uyum kredisinin dağıtılacağı süreçtir bu. Askeri operasyonların sürdürüldüğü, dünyanın en büyük yerleşme zirvesinin yapıldığı bir ülkede, köy boşaltmalarına devam edildiğini görüyoruz. Ben bunların bir raslantı olduğu kanısında değilim. Bunlar kurgulanmış ve uygulanır» akta olan ara programlardır. Yani yerel ve küçük adımlar sürekli olarak uygulamaya konarak, Türkiye'nin dört bir yanında baskıcı bir yönetim gerçekleştirilmeye yönelik planlardır. Demokrasi söyleminin bu nedenlerle ciddi bir özlem olmadığı kanısındayım. Bu durum bürokrasi için de geçerlidir. Meclis'teki mevcut siyasi partilerin tümü böylesi bir programın araçları hâline geldiler. Pari amen t o'da adı çok farklı partiler olmasına rağmen gerçekte bir tek siyasi çizgi bulunmaktadır. Durum böyle olduğu zaman bir krizden, siyasal bir krizden söz etmek bence yanıltıcı olur» Bizim şu anda meslek odaları olarak, sivil toplum örgütleri olarak Türkiye'de bu temel gerçeği gözardı etmeden, bu baskıcı rejime sivil bir alternatif oluşturma çabasına kesintisiz olarak devam etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Türkiye'de bütün antidemokratik yasalar ve anayasa demokrasiyi kurtarma adı altında gündeme getirildi. Hatta devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü gibi herkesin etrafında birleşebileceği,

uluslararası hukukun 'güvenesi altında olan bir hak etrafında bütün demokratik hak ve özgürlüklerin mahvedilmesi gibi bir çelişki yaşıyor Türkiye» Türkiye'nin bütünlüğünden sözedenlerin gerçekte Türkiye'yi ikiye böldüğü bir konjoktürde yaşıyoruz. 'Yani bütün kavramların tersyüz olduğu bir süreç bu., Böylesi bir süreçte bize çok büyük görevler düşüyor. Resmi-militarist söylemlere karşı sivilleşme, demokratikleşme çabalarını yükseltmek göreviyle karşı karşıyayız.

Bir başka önemli sorun var: Kaynaklanınız giderek son yıllarda savaş ekonomisine" doğru kaydı. Devletin güvenliğini sağlamak adı altında bütçenin çok büyük rakamları silahlanın aya. ' harcanıyor. 1996 Bütçesi'nde güvenliğe ayrılan en son rakam 7 milyar dolardır. Yani, 500 trilyonluk bir pay» Bu harcamaların yalnızca görünen' kısmıdır. Ben bu rakamın gerçekte çok daha büyük olduğunu düşünüyorum. Kaynakların rasyonel kullanılması gibi bir sorumuz da var. Bugün kaynakların büyük bir kısmı savunma alanında yoğunlaşmaktadır. Uluslararası şirketlerle kurulan konsorsiyumların büyük bir bölümü bu alandadır. Hatta çok ilginçtir, Türkiye'nin Yunanistan'la, bile savunma sanayii konusunda ortak girişimleri'olduğu- biliniyor. Bölgesel düzeyde bir çok anlaşmazlığın olduğu -bir ülkeyle silah üretimi ve satışı konu-

SÖYLEŞİ

sunda kardeş kardeş • konsorsiyumlar oluşturulabiliyor. Bunun altını da özellikle çizmek istiyorum.

Üzerinde durduğumuz çok önemli bir konuda, Türkiye'de gelir dağılımında, çok ciddi bir adaletsizliğin varlığı ve gelir grupları arasındaki uçurumun her geçen gün biraz daha açılmasıdır., Bu durum önemli ölçüde toplumsal kesimleri etkiliyor ve giderek ciddi bir toplumsal muhalefetin oluşmasına kaynaklık ediyor. Bir yandan baskıcı, apaçık faşizan bir yönetim tarzı, bir yandan- -da ağır bir sömürü ortamı toplumun ezilen kesimlerinin durumunu daha da'katlanılmaz hale getiriyor. Belki son seçimlerde mevcut partilere karşı böyle bir tepki açıkça ortaya çıkmadı, ama bunda gerek seçim sistemimizin gerek siyasi partiler yasasının taşıdığı çarpıklıkların, seçim barajları ve seçimlere yönelik ciddi baskıların önemli bir payı var. Buradan başka bir "noktaya gelmek istiyorum; Türkiye'deki genel seçim sonuçlarıyla bugünlerde meslek odalarında yaşadığımız seçimlerin sonuçları arasında ciddi- bir farklılaşma var. Genel seçimler sonucunda ortaya çıkan yüzde 80'lik sağ, odalarımızın şube seçimlerinde hiçbir başarı elde edemedi. Bunda bizim üyelerimizin sahip olduğu bilinçli reflekslerin önemli bir payı var. Üyelerimizin büyük bir kısmı toplumda yaşanan bu çarpıklıklara, çifte standartlara, bas-

kıcı yönetim -tarzlarına, ekonomik yağmaya karşı duyarlı ve bilinçli bir tepki 'halindedir.

Burada ekonomik yağmadan söz ederken bir parantez açmak istiyorum: Türkiye'de son yıllarda bir rakam oluşmaya başladı kaybolan teşviklere ilişkin. Ve her sene de artan bir trend izliyor kaybolan teşvik miktarı. 1995 yılında, 350 milyon dolarlık kaybolan teşviklerden söz ediliyor, Yani birileri bu kadar parayı devletten almış ve ortadan kaybolmuş! 'Bu paranın da resmen açıklanandan çok daha büyük olduğu kanısındayım., Tanı bir yağma., 350 milyon dolar' ciddi : bir para, neredeyse "0 trilyon lirayı aşan bir rakam bu. Yani birileri bu kadar parayı kolayca teslim etmiş "al sen bu parayı kaybol" diye. Oysa., meslek adamlarına bankalar kredi verirken, kılı kırk yarıyorlar. Bu teşvik sistemi Türkiye'de gerçekte, kamu kaynaklarını peşkeş çekme sistemi haline -gelmiştir. Burada şunu da belirtirim, dağıtılan teşviklerin toplamı 1995 yılında 734 trilyon liradır ve bu miktarın büyük bir kısmı da birkaç büyük ailelere akıtılmaktadır., Otomotiv, tekstil ve savunma sanayii devlerine... Şimdi bütün bu bozukluklara karşı mühendisler-mimarlar kuşkusuz toplumun diğer kesimlerine kıyasla daha duyarlı olmaya başladılar. Özellikle Türkiye'de milliyetçiliğin ve gericiliğin yükselişinin bir kampanya .halinde

meslek odalarına yüklenmesi de mühendis' ve mimarlardaki duyarlılığın bilinçli bir tepki halinde örgütlenmesinde önemli bir rol oynadı. Sermayenin, kamu kesimlerinin, yerel yönetimlerin de desteğiyle meslek odalarına karşı saldırıya geçen, toplumun her alanındaki imparatorluklarını meslek odalarına, da yaymaya çalışan girişimi, odalardaki demokrat-devrimci mühendislerin örgütlü tepkisi sonucunda ciddi bir yenilgiye uğradılar ve oda seçimlerinde birkaç yerin dışında devrimci-demokrat listeler seçimleri kazandılar, Bunu yeterli bulmuyoruz açıkçası» Bu sonucu, katılımı artırmak yoluyla örgütlülüğe dönüştürmek göreviyle karşı karşıyayız. Bu nedenle odalarda "üye-oda ilişkisini geliştirmek çok temel bir çalışma tarzı olarak karşımızda duruyor. Bazı oda ve şubelerde bunun olumlu örnekleri yaşanmaya başladı. Örneğin, Mimarlar Odasının bazı şubelerinde, üyelerle, öğrencilerle,» halkla buluşan etkinliklerin' düzenlenmesi başarılı bir çalışma farzı olarak gerçekleştiriliyor. Gerek kamuda gerekse özel sektörde çalışan üyelerle sıkı ilişkilerin geliştirilmesi, gerek büyük iller gerekse de büyük iller dışındaki temsilci-ilkler aracılığıyla üye-oda ilişkilerinin sıkılaştırılması, sonucunda ciddi başarılar ortaya çıkıyor. Bunu yaygınlaştırmak lazım, genel kurullara ve çalışmalara katılımları artırmak lazım., Bu bilinçle üyelerin

SÖYLEŞİ

mesleki çıkarlarının savunulması önemli bir çalışma tarzıdır. Ancak, bu çalışmanın mesleki alanda bırakılmaması gereklidir. Üyelerin toplumsal, kültürel vb. gibi konulardaki gereksinimlerini de gözetilen etkinliklerin artırılması gereklidir. Her ne kadar meslek odaları yasal olarak üye olunması zorunlu kurumlar gibi görülsede, diğer yandan sivil toplum kurumu olma özelliği vardır. Bağımsız, demokratik yapılanmalardır. Bu nedenle gerici ve faşist hareketlere karşı, devrimci ve demokrat mühendisler, meslek konularını toplumun sorunlarıyla içice ele alan bir tarzda, meslek odalarındaki pratiği toplumsallaştırmak, yani çoğalmayı, örgütlenmeyi aynı zamanda ideolojik bir çizgide gerçekleştirmek gibi bir yaklaşım içinde bulunmalıdırlar.

Soru: Teorik olarak akıl ve mide, Mihn ve çıkar ideolojisi arasında ciddi bir çatışma var ve ne yazık ki ikinciler birincilerin aleyhine ciddi bir hegemonya yaratmış durumdadır. Sîz evrensel aklı ve bilimî savunan bir örgütün Başkanı ve Türkiye'de yaşayan Mr insan olarak nasıl bir TMMOB, nasıl Mr Türkiye hayal ediyorsunuz? Bu yönde özelemlerinizi, beklentilerinizi nedir?

¹ Yavuz ÖNEN: Bir kere biz meslek adamları olarak şunun farkında olmak zorundayız: Dünyadaki düzen doğal bir

düzendir. İnsanların düzeni değildir. Bundan ne demek istiyorum? Dünyadaki düzen, okyanusların ormanların/nehirlerin, bulutların, toprağın düzenidir» Bir kere bu düzenin insan tarafında tahrip edilmesini engellemeyi: ilke olarak kabul etmek lazım. Yani doğayı, doğal olanı insana karşı da korumalıyız, ikinci temel ilke bireyi devlete karşı korumaktır. Vatandaşları devletin baskıcı yönetimlerine karşı korumaktır. Yani insan hakları söylemini, temel hak ve özgürlükler söylemini bunun üzerine oturtmalıyız, Türkiye'de her iki alanda da büyük bir tahribat var. Doğa hızla tahrip oluyor; göller, denizler, nehirler kirleniyor. Bunlar yetmiyormuş gibi gelişmiş ülkelerin ihraç ettikleri atıkların, eski teknolojilerin, çevre kirlüten sanayilerin, rafinerilerin yarattığı kirlenme bu durumu daha da artırıyor. Bu nedenle meslek odaları bir kere doğanın tahribine karşı çok duyarlı olmak zorunda.

Yalnız şunu da söylemek istiyorum.: Bu konuda soldan da bir eleştiri getiriliyor ve deniyor ki; artık sınıf mücadelesi yerine, insan hakları, kadın hakları, çerve hakları, barış vs, gibi konular geçirilmeye çalışılıyor, sınıf mücadelesi sulandırılıyor. Bunu savunanlar yeni dünya düzeninin uzantılarıdır gibi eleştiriler gerçeklerden uzak ve bugünkü koşullara uygun olmayan

iddialardır» Sınıf mücadelesi bugün geçmiş " dönemlere olanla dünya çapında, daha farklı ve daha meşru bir ortamda söz konusudur. Yalnız, yeniden örgütlenme gibi sorunların varlığını da kabul etmek gerekiyor. Ne dün ne de bugün dünyadan marksizm, sosyalizm sökülüp atıl am azdı, atılamaz. Ancak, 1991'de Sovyetler Birliği'nde yaşanan değişim sonrasındaki koşulları, moral olarak, politik olarak sınıf mücadelesini geriletken tarihi gerçekleri atlamanın kimseye bir yaran da olamaz,

Sınıf mücadelesi süreci kesintisiz olarak devam etmektedir. Ama/değişen koşullarda, değişen ihtiyaçları ve değişen formları görmek ve ona göre davranmak gereklidir. O nedenle tarihsel mücadele araçları yanında, güncel mücadele araçlarını asla ihmal etmemek; gerekiyor, Eğer bir insan hakları ihlali varsa onun üzerine gitmek "gerekiyor. Rejimin adı ne olursa olsun bu alanları gözardı etmemek gerekiyor.

~* İkincisi, -ülkemizdeki temel hak ve özgürlükler büyük bir saldırı altındadır; faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar; kayıplar, işkenceler, yaşadığı kültürel ortamdan güvenlik gerekçesiyle, askeri nedenlerle sökülüp koparılan. kitleler, köy yakmalar, yıkımlar, koruculuk sistemi ve özel güvenlik birimleriyle bu olağanüstü rejimin sürekli kılınma çabaları

SÖYLEŞİ

meslek odalarına da bütün, sevil toplum örgütlerine olduğu gibi çok temel görevler yüklüyor.

Nasıl bir dünya, nasıl bir TMMOB arayışı konusunda üzerinde durmamız gereken bir başka nokta, bilimin, geliştirilmesi; bilimsel alanda araştırma-geliştirme çabalarının sekteye uğratılmasına karşı bilimin savunulması gerekiyor. Bilim dışı ideolojilere özellikle semavi, "dinci görüşlerin yaygınlaştırılmaya çalışıldığı bir dönemde, örneğin siyasal İslam karşı, gelişmiş ülkelerin emperyalist emellerine karşı savunacağız bilimi. Kendi ülkemiz koşullarında bilimin uyarlanması ve bilginin üretilmesi süreçlerini yaratmaya çalışacağız. Bu bir savunma taktiğidir, Onun için hala biz, devletin kamunun üretim alanlarından çekilmesini emperyalist amaçlar doğrultusunda uygulamalar olarak değerlendiriyoruz. Ve diyoruz ki, Türkiye kendi koşullarında ulusal politikalarla mutlaka üretimi yeniden planlamalıdır. Kendi koşullarında teknolojiyi yeniden üretmelidir, araştırma-geliştirme faaliyetlerini hızlandırmalıdır. Bu da emperyalist emellere karşı bilimin ve tekniğin "halk çıkarları açısından savunulması anlamına gelmektedir.

Bu nedenle bilimin savunulmasının üç cephesini de ayrı ayrı görmek gerekmektedir. Bu tutum tabii ki bize yönelik kimi eleştirilerinde artmasını gündeme getirecektir.

Bize diyecekler ki; "globleşen dünya koşullarında kapalı mı? Türkiye yalnızca kendi başına mı kalacak, yalnızca kendi yağında mı kavrulacak? Artık bu bitti, dünya globalleşti, haberleşme ve bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler, sermayenin dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması, mal ve hizmet dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması gerçekleşmişken, böyle bir dünyada Türkiye nasıl ulusal politikalarla yetenebilir? Sizin, bu yaklaşımınız geçersizdir" gibi suçlamalar gelecektir. Zaten kavga bunun üzerine kuruldu. Globalizmin, yeni dünya düzeninin en büyük hedefi ulusal devletlerdir: Planlamalardır.

"Bütün bunlara gerek yoktur, piyasa ekonomisi bütün her şeyi çözecektir" gibi bir saldırı var ve ben bu ideolojiye karşı ciddi bir savunma içine girilmesi gerektiğini savunuyorum. Örneğin, Habitat H'nin ulusal raporunda savunulan düşünce şudur: Artık her türlü sorunumuzu yalnızca yeni dünya düzeninin girdileriyle çözebiliriz. Yabancı sermaye ile çözebiliriz, gelişmiş yabancı teknoloji ithaliyle sorunlarımız aşılabılır denmektedir. Herhangi bir yerel yönetim birim bile derdine devayı sadece bu yolla bulabilir. Bu düşünceler bazı kulaklara ve midelere sıcak geliyor, pek hoş; geliyor. Ama, Türkiye'de işsizliğin giderek arttığına şahit oluyoruz., Bırakın örgütlü kesimlerin baskı altında

tutulmasını, ; milyonlarca işsiz; var. Örgütsüz; ve hiçbir ekonomik güvenceye sahip olmayan yığınlar var. İşte böylesi bir dünyada yaşıyoruz ve daha insani değerlere dayalı bir dünya için mücadele ediyoruz. Tabii bütün söylenenlerin yanında, dilimize; pelesenk ettiğimiz bir yasanı; sal ihtiyaç, bant talebi üzerinde durmamız gerekiyor. Başta; öncelikle hepimiz, dünyada ve hem Türkiye'de sağlansın diyoruz. Çünkü, siyasi istikrar, adil bölüşüme dayanan bir ekonomik düzeni-ancak barış ortamında sağlama şansımız vardır, Barış olmadan ne Türkiye'de ne bölgede ne de dünyada sağlıklı ilişkinin kurulacağına inanmıyorum. Çünkü, bütün yağmalar, bütün adaletsizlikler savaşın yarattığı gerilim üzerinde hayat buluyor ve sürekli olarak yeniden üretiliyor. Onun için öncelikli koşul olarak savaş ortamının yok edilip hem merkezi hem de yerel düzeydeki siyasal yönetimlerde şeffaflık denetlenebilir bir atmosferin yaratılması gerektiğini düşünüyorum.

Son söz olarak şunu söylemek istiyorum: "TMMOB' 40 yıllık geçmişinde olduğu gibi gelecekte de; bilim ve teknolojinin halk yararına kullanılması için, üreten, sanayileşen ve halkça-bölüşen bir ülke için, bağımsız ve demokratik Türkiye için sorumlu, özverili ve kararlı bir çaba içinde olacaktır, olmalıdır!;